

TRANSPORT- OG TRYGHEDS INDEKSET

2021

Et tværkommunalt benchmark over transportform, tryghed og cykelhjælmsbrug under skoletransport.

Udgivet af **TRANSPORT**
laboratoriet

Undersøgelsesmetode

Baggrund for indekset

For at imødekomme et behov for at afdække et hidtil underbelyst område, startede Kræftens Bekæmpelse og Odense Kommune i 2014 en undersøgelse af skolebørns transportvaner. Formålet var at indsamle omfattende og valide data til en overkommelig pris og uden at belaste skolernes travle hverdag mere end højest nødvendigt. Intentionen var, at så mange kommuner som muligt på sigt ville benytte undersøgelsen. I 2016 blev undersøgelsen overdraget til TransportLaboratoriet Aps, som siden har drevet den med det samme formål. Undersøgelsen er sidenhen blevet suppleret med data omkring elevers oplevede tryghed på skolevejen og kaldes nu Transport- og Tryghedsundersøgelsen.

Dette indeks udgives på opfordring af forespørgsler fra mange deltagende kommuner og andre med interesse i området om, at foretage en sammenligning på tværs af kommunegrænser. Ambitionen er desuden at levere data, som frit kan benyttes og skabe fokus på sund, sikker og bæredygtig skoletransport samt skabe et grundlag for bedre beslutninger på transportområdet.

Hvordan er data indsamlet?

I de deltagende kommuner er samtlige kommunale skoler blevet besøgt af en dataindsamler, såfremt det har praktisk muligt. Private skoler og friskoler har været inviteret til deltagelse, men har ikke været pålagt at deltage. På hver deltagende skole, er én tilfældig udvalgt klasse fra hver årgang blevet besøgt, og denne repræsenterer således hele årgangen på skolen. Blandt de kommuner, som har valgt at få TransportLaboratoriet til at gennemføre en Transport- og Tryghedsundersøgelse er mere end 90 % ud af samtlige skoler i kommunen blevet besøgt. Den grundige metode har desuden været udslagsgivende i en svarprocent i de besøgte klasser, der også gennemsnitligt været på over 90 %.

Indekset baseres på data fra de kommuner, som har fået gennemført undersøgelsen de seneste 5 år. Hvis en kommune har fået undersøgelsen gennemført flere gange, optræder kommunen med udelukkende med data fra den seneste undersøgelse.

Hvem bidrager med data?

Data stammer fra undersøgelser i følgende 25 kommuner: Aalborg, Aarhus, Albertslund, Billund, Esbjerg, Favrskov, Fredensborg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Guldborgsund, Herlev, Horsens, Hørsholm, København, Kolding, Lolland, Mariagerfjord, Nyborg, Odense, Ringsted, Roskilde, Rudersdal, Silkeborg og Sønderborg. Vi takker mange gange for deres store bidrag i denne sammenhæng.

De deltagende kommuner har gennemført Transport- og Tryghedsundersøgelsen med henblik på at følge udvikling, identificere potentielle indsatsområder samt generelt sikre et datadrevet beslutningsgrundlag for forbedringer af trafikale forhold og for at målrette kampagner. Undersøgelsen giver mulighed for at bidrage til sundhedsfremme, tryghed på cykelstierne og i trafikknuder omkring skoler, reduktion af trafiktrængsel, CO₂ og partikeludledning.

Forbehold

Sammenlignelighed på tværs af kommuner skal tages med forbehold for, at der er store geografiske, demografiske og bebyggelsesmæssige forskelle på landets kommuner. Der tages ligeledes forbehold for at data er indsamlet over en periode på 6 år (2016 – 2021). Desuden tages der forbehold for at gennemsnit på tværs af de deltagende kommuner endnu ikke kan betegnes som værende landsrepræsentativt.

Aktiv Transport

Aktiv transport defineres i indekset som en transportform, hvor fremdriften primært er et resultat af egen fysiske aktivitet. I undersøgelsen er transport til skole inddelt i 10 forskellige transportformer, hvor de aktive indebærer: gang, cykling, skateboard/rulleskøjter/løbehjul mv. og elcykel. De inaktive transportformer indebærer: bil, bus, tog, transport i ladcykel, scooter/knallert og eldrevet køretøj (eldrevet løbehjul, skateboard mv.). Tabel 1 herunder viser andelen af aktiv transport i de enkelte kommuner.

Kommune	Årstal	Aktiv transport (%)	Placering
Albertslund	2020	79	1
Furesø	2019	73	2
Odense	2020	71	3
Gladsaxe	2021	70	4
Herlev	2019	67	5
København	2018	66	6
Rudersdal	2020	66	7
Gentofte	2021	62	8
Billund	2016	60	9
Fredensborg	2021	59	10
Esbjerg	2018	58	11
Gennemsnit	-	57	-
Aalborg	2021	56	12
Roskilde	2021	56	13
Aarhus	2017	55	14
Silkeborg	2018	54	15
Horsens	2020	51	16
Kolding	2017	51	17
Hørsholm	2019	49	18
Favrskov	2021	48	19
Nyborg	2018	48	20
Sønderborg	2017	45	21
Ringsted	2020	44	22
Guldborgsund	2019	41	23
Mariagerfjord	2016	41	24
Lolland	2019	34	25

Tabel 1. Indeks over andel af skoleelever på kommuneniveau, som har transporteret sig aktivt til skole. * Vægtet for kommunestørrelse.

Cykelhjemsbrug

I undersøgelsen er elever, som har cyklet til/fra skole, blevet spurgt til om de bruger cykelhjelm på undersøgelsesdagen. Dermed indgår kun cyklende elever og ikke elever, som har brugt hjelm på skateboard og lign. Andelen af cykelhjemsbrugere fremgår af tabel 2.

Kommune	Årstal	Cykelhjemsbrug (%)	Placering
Horsens	2020	94	1
Favrskov	2021	93	2
Aalborg	2021	88	3
Silkeborg	2018	88	4
Odense	2020	86	5
Kolding	2017	85	6
Furesø	2019	84	7
Rudersdal	2020	84	8
Ringsted	2020	83	9
Mariagerfjord	2016	82	10
Aarhus	2017	81	11
Guldborgsund	2019	81	12
Nyborg	2018	80	13
Gladsaxe	2021	79	14
Roskilde	2021	79	15
Gennemsnit	-	79	-
Esbjerg	2018	78	16
Herlev	2019	78	17
Sønderborg	2017	77	18
Hørsholm	2019	73	19
Gentofte	2021	72	20
Albertslund	2020	67	21
København	2018	67	22
Billund	2016	61	23
Fredensborg	2021	61	24
Lolland	2019	51	25

Tabel 2. Indeks over andel af cyklende skoleelever på kommuneniveau, som har brugt cykelhjelm til skole. * Vægtet for kommunestørrelse.

Tryghed

I 2018 blev undersøgelsen udvidet og omfattede derefter også spørgsmål omkring tryghed på skolevejen. Indtil videre eksisterer der tryghedsdata fra 18 forskellige kommuner.

Elever fra 3. til 9. årgang, som i løbet af skoleåret har transporteret sig som blød trafikant (gående, cyklende eller skateende), er blevet bedt om at vurdere trygheden på deres skolevej.

I tabel 3 ses indekset over andelen af bløde trafikanter, som føler sig overvejende trygge på deres skolevej i de deltagende kommuner.

Kommune	Årstal	Tryghed (%)	Placering
Fredensborg	2021	89	1
Furesø	2019	89	2
Esbjerg	2018	87	3
Roskilde	2021	85	4
Gentofte	2021	85	5
Guldborgsund	2019	84	6
Odense	2020	83	7
København	2018	82	8
Horsens	2020	81	9
Hørsholm	2019	81	10
Aalborg	2021	80	11
Gennemsnit	-	80	-
Favrskov	2021	79	12
Gladsaxe	2021	78	13
Albertslund	2020	77	14
Rudersdal	2020	77	15
Lolland	2019	75	16
Herlev	2019	74	17
Silkeborg	2018	72	18
Ringsted	2020	70	19
Nyborg	2018	67	20

Tabel 3. Indeks over andel af bløde trafikanter på kommuneniveau, som føler sig overvejende trygge på vej til skole. * Vægtet for kommunestørrelse.

Rettigheder

Resultater fra denne rapport kan anvendes uden begrænsninger, betinget af at TransportLaboratoriet Aps citeres som kilde.